

Δευτέρα, 31 Ιουλίου 2017

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΗΛΩΣΗ

Ελλάδα: Οι αρχές πρέπει να ερευνήσουν τους ισχυρισμούς για υπερβολική χρήση βίας και κακομεταχείρισης προς αιτούντες άσυλο στη Λέσβο.

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές αρχές να ερευνήσουν επείγοντως τους ισχυρισμούς για υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία ενάντια σε αιτούντες άσυλο στον καταυλισμό της Μόριας, κοντά στη Μυτιλήνη, κατά τη διάρκεια μιας διαμαρτυρίας στις 18 Ιουλίου 2017. Παράλληλα, θα πρέπει να διερευνηθούν και οι ισχυρισμοί για κακομεταχείριση προς κάποιους από τους συλληφθέντες και κρατούμενους στο αστυνομικό τμήμα Μυτιλήνης μετά τις συγκρούσεις που ακολούθησαν τη διαμαρτυρία. Η οργάνωση συνέλεξε μαρτυρίες από θύματα και αυτόπτες μάρτυρες σχετικά με τη δυσανάλογη χρήση βίας στον καταυλισμό της Μόριας, οι οποίες επιπλέον υποστηρίζονται από οπτικοακουστικό υλικό που είναι κοινοποιημένο στα μέσα ενημέρωσης, λίγες μέρες μετά τη διαμαρτυρία.

Το πρωί της 18ης Ιουλίου, μια διαμαρτυρία που ξεκίνησε ειρηνικά στον καταυλισμό της Μόριας οδήγησε σε συγκρούσεις, το απόγευμα, ανάμεσα σε μία ομάδα διαδηλωτών και τους αστυνομικούς. Ακολούθως, συνελήφθησαν 35 άνδρες αιτούντες άσυλο και τους απαγγέλθηκαν κατηγορίες για εμπρησμό, πρόκληση βλαβών σε αστυνομικούς και πρόκληση ζημιών σε ιδιωτική περιουσία. 34 από όσους κατηγορήθηκαν κρατήθηκαν στο Αστυνομικό τμήμα Μυτιλήνης και ένας μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο. Στις 25 Ιουλίου, ο εισαγγελέας διέταξε την προανάκριση για τα 30 άτομα από όσους κατηγορήθηκαν, ενώ τέσσερα άτομα αφέθηκαν ελεύθερα.¹ Την ίδια ημέρα, ο αιτών άσυλο που νοσηλεύεται στο νοσοκομείο απαλλάχθηκε από τις κατηγορίες και ένας δικαστής αποφάσισε να μην τον κρατήσουν παραπάνω. Οχτώ από τους αιτούντες άσυλο που συνελήφθησαν κατέθεσαν μηνυτήρια αναφορά για κακομεταχείριση από αστυνομικά όργανα.

Αυτή δεν είναι η πρώτη φορά που ξεσπούν εντάσεις στον καταυλισμό της Μόριας ως αποτέλεσμα των ανεπαρκών συνθηκών υποδοχής, το θάνατο αιτούντων άσυλο που συνδέονταν με αυτές τις συνθήκες, καθυστερήσεις στην εξέταση των αιτήσεων ασύλου και στην αβεβαιότητα που οι πρόσφυγες αισθάνονται εξαιτίας του εγκλωβισμού τους στο νησί.

Την περασμένη εβδομάδα, η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από 11 αιτούντες άσυλο που αντιμετωπίζουν κατηγορίες, συμπεριλαμβανομένου και του ατόμου που νοσηλεύεται, καθώς και από τους δικηγόρους τους. Η Διεθνής Αμνηστία πήρε επίσης συνέντευξη από τρεις άλλους αιτούντες άσυλο που ήταν στον καταυλισμό της Μόριας, κατά τη διάρκεια της αστυνομικής επιχείρησης στις 18 Ιουλίου, από εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών στο νησί και εκπροσώπους της αστυνομίας της Λέσβου.

Υπερβολική χρήση βίας από αστυνομικά όργανα στον καταυλισμό της Μόριας

¹ Ανάμεσα στις 25 και 26 Ιουλίου, 20 από όσους κρίθηκαν προφυλακιστέοι μεταφέρθηκαν στην Αθήνα και δύο στη Χίο.

Οι αιτούντες άσυλο ανέφεραν στη συνέντευξη ότι κατά τη διάρκεια της αστυνομικής επιχείρησης, που έγινε για τη σύλληψη όσων ατόμων συγκρούονταν με την αστυνομία, αστυνομικοί έκαναν υπερβολική χρήση βίας και σε μία περίπτωση έριξαν χημικά μέσα σε ένα κοντέινερ όπου διέμεναν αιτούντες άσυλο.

Επιπλέον, ένα βίντεο διαθέσιμο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δείχνει κάποιους αστυνομικούς να πετάνε πέτρες προς την κατεύθυνση κάποιων διαδηλωτών². Ένα άλλο βίντεο, το οποίο δεν είναι δημοσιευμένο και βρίσκεται στη διάθεση των δικηγόρων, δείχνει αστυνομικούς να χτυπούν επανειλημμένα άτομα με ρόπαλα, ακόμα και όταν τα άτομα αυτά έπεσαν στο έδαφος³. Ένα τρίτο βίντεο δείχνει άτομα με πολιτικά να χτυπούν ανθρώπους που θεωρούνταν διαδηλωτές, ενώ ένστολοι αστυνομικοί παρακολουθούν κοντά χωρίς να επεμβαίνουν⁴.

Ο F., ένας από τους αιτούντες άσυλο που συνελήφθη εκείνη την ημέρα, δήλωσε στη Διεθνή Αμνηστία:

« Η αστυνομία έριξε πολλά δακρυγόνα και ένιωσα να πνίγομαι...δέκα αστυνομικοί με χτυπούσαν σε όλο μου το σώμα για 3 λεπτά με τα κλομπ τους. Ήμουν πεσμένος στο έδαφος προσπαθώντας να προστατέψω τον εαυτό μου, προσπαθώντας να γίνω όσο πιο μικρός γινόταν....Με χτύπησαν στο δεξί μου χέρι και στο κεφάλι με τα κλομπ και με κλώτσαγαν με τις μπότες τους...Ο αστυνομικός που με πήγε στο περιπολικό έφτυσε στο πρόσωπό μου λέγοντάς μου 'ηλίθιε Αφρικανέ'...»

Ο N., ένας αιτών άσυλο γύρω στα 30, που συνελήφθη από αστυνομικούς αλλά σύντομα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι έφτασε στον καταυλισμό της Μόριας το απόγευμα επιστρέφοντας από μια συνάντηση στη Μυτιλήνη:

«...Όταν μπήκα στον καταυλισμό έφτασα μπροστά στο EASO (το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης του Ασύλου). Ένας αστυνομικός με χτύπησε στο πίσω μέρος του λαιμού μου... Γύρισα...και περισσότεροι αστυνομικοί άρχισαν να με χτυπούν τόσο πολύ μέχρι που έπεσα...με πάτησαν... (καθώς με χτύπαγαν)...ώσου λιποθύμησα... Ξύπνησα στο νοσοκομείο...».

Ο A., ένας άλλος αιτών άσυλο γύρω στα 20, που επίσης συνελήφθη, δήλωσε: «... Όταν βγήκα από το ντουζ, με συνέλαβε η αστυνομία... με τράβηξαν από τα μαλλιά και με χτύπησαν με γροθιά και με έσυραν στο έδαφος...».

Η Διεθνής Αμνηστία επιπλέον συνέλεξε εκτενείς μαρτυρίες από τρεις αιτούντες άσυλο, που δεν ήταν ανάμεσα σε αυτούς που συνελήφθησαν, και η κάθε μαρτυρία περιγράφει πώς η αστυνομία απείλησε και πέταξε στο έδαφος μία εμφανώς έγκυο γυναίκα αιτούσα άσυλο από τη Νιγηρία και κακομεταχειρίστηκε έναν αιτούντα άσυλο που κρυβόταν κάτω από ένα κρεβάτι επειδή φοβόταν ότι οι αστυνομικοί θα τον συλλάβουν. Ο άντρας αυτός φέρεται ότι έχασε τις αισθήσεις του ως αποτέλεσμα της κακομεταχείρισης.

² Το δεύτερο βίντεο διαθέσιμο στο: <http://www.alfavita.gr/arhron/koinonia/nea-exegersi-sti-moria-vinteo-me-astynomikoys-na-petane-petres-stoys-prosfyges> .

³ Στο αρχείο της Διεθνούς Αμνηστίας.

⁴ Πλάνο που προβλήθηκε στο πρόγραμμα « Η ξεχασμένη κρίση της Ευρώπης» στο κανάλι BBC News Turkey, διαθέσιμο στο (σχετικό πλάνο από το 00:58): <https://vimeo.com/226661092> .

« Ένας αστυνομικός έσπρωξε το κρεβάτι στην άκρη και τράβηξε τον S. από το κεφάλι και μετά χτύπησε το κεφάλι του στο δάπεδο του κοντέινερ... Μετά τον έσυρε από τη μπλούζα του στο έδαφος και ... (τον πέταξε) έξω από το κοντέινερ...ένας άλλος αστυνομικός ήρθε και είπε στην έγκυο γυναίκα...Είπες ψέματα, είπες ψέματα ότι δεν υπάρχει άντρας εδώ...πρέπει να πας φυλακή....Ένας αστυνομικός την έσπρωξε (και εκείνη έπεσε στο έδαφος)...» περιέγραψε ένας αιτών άσυλο.

Καταγγελίες για κακομεταχείριση στο αστυνομικό τμήμα της Μυτιλήνης

Στις 22 και 23 Ιουλίου, η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από 10 αιτούντες άσυλο που κρατούνταν στο αστυνομικό τμήμα της Μυτιλήνης. Πολλοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι κατά την άφιξή τους στο αστυνομικό τμήμα, οι αστυνομικοί τους έβαλαν πλαστικές χειροπέδες στα χέρια τους και τις τράβηξαν πολύ σφιχτά, προκαλώντας τους έντονο πόνο. Οι ίδιοι περιέγραψαν επίσης πως έπρεπε να κάθονται στο πάτωμα του αστυνομικού τμήματος για διάστημα πέντε έως έξι ωρών με τα χέρια πίσω από την πλάτη τους, πράγμα το οποίο ενέτεινε τον πόνο τους.

Κάποιοι από αυτούς έδειξαν στη Διεθνή Αμνηστία τα ορατά σημάδια γύρω από τους καρπούς τους, τα οποία είπαν ότι συνδέονταν με το γεγονός ότι ήταν σφιχτές οι χειροπέδες τους και είπαν ότι κατά τη διάρκεια που παρέμειναν με χειροπέδες, καθισμένοι στο πάτωμα, δεν τους προσφέρθηκε τροφή ή νερό και δεν επιτρεπόταν να επισκεφθούν την τουαλέτα. Κάποιοι περιέγραψαν ξυλοδαρμούς από αστυνομικούς που μπορεί να ισοδυναμούν με βασανιστήρια.

Ο Β., ένας αιτών άσυλο περίπου 20 χρονών, δήλωσε ότι ο καρπός του ράγισε όταν τον χτύπησαν οι μονάδες καταστολής κατά τη σύλληψή του και ως αποτέλεσμα, με τα χέρια του δεμένα με χειροπέδες πίσω από την πλάτη του, του προκλήθηκε αφόρητος πόνος:

«...έβαλαν πλαστικές χειροπέδες ... μας πονούσε πολύ και μερικά άτομα ούρησαν πάνω τους. Ήμουν ... με τις πλαστικές χειροπέδες και είχα σπασμένο καρπό...».

Δύο από τους ερωτηθέντες αιτούντες άσυλο κατήγγειλαν ότι είχαν υποστεί κακομεταχείριση στα κελιά του αστυνομικού τμήματος της Μυτιλήνης:

Ο D., αιτών άσυλο, περίπου 20 χρονών, δήλωσε: *«...ήμουν ακόμα δεμένος με πλαστικές χειροπέδες Υπήρχαν έξι αστυνομικοί και άρχισαν να με χτυπούν ... Ένας αστυνομικός είπε 'όχι εδώ' και με πήραν στο τέλος του διαδρόμου ... Με χτύπησαν με τα κλομπ τους και με τις γροθιές τους ... πονάω ...».*

Ο F., είπε ότι *«...με χτύπησε ένας αστυνομικός με τις γροθιές του στο κεφάλι τρεις φορές...».*

Παρά τους τραυματισμούς τους, οι αιτούντες άσυλο που έδωσαν συνέντευξη στη Διεθνή Αμνηστία από το αστυνομικό τμήμα, δήλωσαν ότι παρόλο που ζήτησαν ιατρική βοήθεια για τους τραυματισμούς τους, η αστυνομία καθυστέρησε να τους παραπέμψει στο νοσοκομείο για μερικές ημέρες. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους, οι εκπρόσωποι της οργάνωσης είδαν

ανοιχτές πληγές στο σώμα ενός από τους ερωτηθέντες, ενώ ένα άλλο άτομο είχε το χέρι του σε γύψο. Οι συνεντευξιαζόμενοι δήλωσαν ότι οι τραυματισμοί τους είναι αποτέλεσμα του ξυλοδαρμού από αστυνομικούς. Η οργάνωση ενημερώθηκε επίσης από δικηγόρους ότι δύο από τα άτομα που κατηγορούνται ήταν ευάλωτα άτομα λόγω των εμπειριών τους στις χώρες που διέφυγαν και διέσχιζαν πριν φτάσουν στην Ελλάδα.⁵

Όλοι τους δήλωσαν επίσης στη Διεθνή Αμνηστία ότι, ενώ βρίσκονταν σε κράτηση, η αστυνομία τους ζήτησε να υπογράψουν έγγραφα στα ελληνικά χωρίς την παρουσία διερμηνέα και δικηγόρου. Επιπλέον, δήλωσαν ότι η αστυνομία τους είπε ότι θα είχαν πρόβλημα εάν δεν υπέγραψαν τα έγγραφα. Όλοι εκτός από έναν από τους οποίους πήρε συνέντευξη η Διεθνή Αμνηστία, δήλωσαν ότι υπέγραψαν το έγγραφο που τους δόθηκε επειδή φοβούνταν για το τι θα τους συνέβαινε αν δεν το έπρατταν.

Πληροφορίες από ανώτερα αστυνομικά στελέχη

Σε συνεντεύξεις με τον αστυνομικό διευθυντή της Λέσβου και κάποια άλλα ανώτερα αστυνομικά στελέχη, η Διεθνή Αμνηστία ενημερώθηκε ότι 12 αστυνομικοί υπέστησαν τραυματισμούς κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων και τρεις έπρεπε να πάνε στο νοσοκομείο για να δεχθούν τις πρώτες βοήθειες.

Η Διεθνή Αμνηστία αναγνωρίζει ότι η αστυνόμευση διαδηλώσεων μπορεί να παρουσιάζει δυσκολίες και ότι τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας μερικές φορές απαιτείται να χρησιμοποιήσουν βία για να διατηρήσουν την τάξη και να προλάβουν εγκλήματα. Εντούτοις, κατά τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους πρέπει να τηρούν το διεθνές δίκαιο. Οι Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Όργανα Επιφορτισμένα με την Επιβολή του Νόμου αναφέρουν ρητά ότι οι αστυνομικοί πρέπει κατά το δυνατόν να εφαρμόζουν μη βίαια μέσα πριν καταφύγουν στη χρήση βίας, την οποία επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν στην ελάχιστη απαραίτητη έκταση και μόνο εάν άλλα μέσα παραμένουν αναποτελεσματικά ή χωρίς καμία προοπτική επίτευξης του σκοπούμενου αποτελέσματος. Εάν η σύλληψη χρήση βίας είναι αναπόφευκτη, οι αστυνομικοί πρέπει να είναι συγκρατημένοι στη χρήση της και να ενεργούν σε αναλογία προς τον θεμιτό σκοπό που επιδιώκεται, να ελαχιστοποιούν τις βλάβες και τους τραυματισμούς, και να διασφαλίζουν ότι παρέχονται βοήθεια και ιατρική φροντίδα σε τυχόν τραυματισμένα ή πληγέντα άτομα το συντομότερο δυνατόν. Οι Βασικές Αρχές υπογραμμίζουν επίσης ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίσουν ότι η αυθαίρετη ή καταχρηστική χρήση βίας από μέλη των σωμάτων ασφαλείας τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το νόμο.⁶

⁵ Σε πρόσφατη έκθεσή τους, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διαπίστωσαν ότι «η υγεία και η αξιοπρεπής διαβίωση των ευάλωτων ανθρώπων τίθενται σε κίνδυνο λόγω του σοβαρά ανεπαρκούς συστήματος αξιολόγησης της ευπάθειάς τους και των πολιτικών που στοχεύουν στην επιστροφή όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων στην Τουρκία.» Δραματική επιδείνωση των συνθηκών για τους αιτούντες άσυλο στη Λέσβο, Ιούλιος 2017 https://msf.gr/sites/default/files/msf_vulnerable_people_on_lesbos.pdf

⁶ Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Όργανα Επιφορτισμένα με την Επιβολή του Νόμου, οι οποίες υιοθετήθηκαν από την 8^η Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>

Όταν υπάρχουν ισχυρισμοί για δυσανάλογη, αυθαίρετη ή καταχρηστική χρήση βίας από την αστυνομία ή πράξεις βασανιστηρίων ή άλλης μορφής κακομεταχείρισης, οι αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν τη διενέργεια αποτελεσματικών και αμερόληπτων ερευνών σχετικά με τους ισχυρισμούς αυτούς. Η αστυνομία δεν πρέπει να απαλλάσσεται από την ποινική ευθύνη για παράνομες πράξεις που διαπράττονται κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας. Εδώ και χρόνια, η Διεθνής Αμνηστία έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τη συνεχιζόμενη αποτυχία των ελληνικών αρχών να διεξάγουν άμεσες, διεξοδικές, αμερόληπτες και αποτελεσματικές έρευνες σχετικά με ισχυρισμούς για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους αξιωματούχους της ελληνικής αστυνομίας.⁷

Στις 25 Ιουλίου, η Διεθνής Αμνηστία ενημερώθηκε από τον Αστυνομικό Διευθυντή της Λέσβου ότι η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση διέταξε μια εσωτερική πειθαρχική έρευνα σχετικά με τους ισχυρισμούς για δυσανάλογη χρήση βίας και κακομεταχείρισης όσων συνελήφθησαν.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές αρχές να διεξαγάγουν μια άμεση, διεξοδική, αμερόληπτη και ανεξάρτητη διερεύνηση των καταγγελιών κατά της αστυνομίας και να διασφαλίσουν ότι οι υπεύθυνοι θα προσαχθούν στη δικαιοσύνη. Η οργάνωση προτρέπει επίσης το Συνήγορο του Πολίτη, με την ιδιότητά του ως εθνικός μηχανισμός διερεύνησης καταγγελιών αυθαιρεσίας από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, να διεξαγάγει έρευνα σχετικά με αυτούς τους ισχυρισμούς. Οποιοσδήποτε αξιωματικός της αστυνομίας που θεωρείται ευλόγως ύποπτος για τη διάπραξη ποινικών ενεργειών πρέπει να διωχθεί.

Τα άτομα που κατηγορούνται για αδικήματα σε σχέση με τις συγκρούσεις που ακολούθησαν τη διαμαρτυρία των αιτούντων άσυλο πρέπει να έχουν δωρεάν πρόσβαση σε διερμηνείς και σε δικηγόρους της επιλογής τους, αν δεν έχουν τα μέσα πληρωμής, προκειμένου να διασφαλιστεί η δίκαιη δίκη τους.

Οι εντάσεις στη Μόρια είναι αποτέλεσμα των πολιτικών που περιορίζουν τους αιτούντες άσυλο, στο πλαίσιο της συμφωνίας Ε.Ε.-Τουρκίας, σε απαράδεκτες συνθήκες στα ελληνικά νησιά για μήνες. Η πολιτική περιορισμού των αιτούντων άσυλο στα νησιά προκειμένου να επιστρέψουν στην Τουρκία πρέπει να τερματιστεί. Στον αντίποδα, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με τις ελληνικές αρχές για τη μεταφορά αιτούντων άσυλο στην ηπειρωτική Ελλάδα για την υποδοχή τους σε επαρκείς συνθήκες και μετεγκατάστασή τους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

⁷ Για παράδειγμα, Κράτος εν κράτει: Κουλτούρα κακομεταχείρισης και ατιμωρησίας στην ελληνική αστυνομία: https://www.amnesty.org/sites/default/files/pdf/2014-0403-a-law-into-themselves_report.pdf